

Hiermee maken wij bekend dat op 1, 2 en 3 Juni a.s.
de van ouds bekende zaak

„DE ZOETEN INVAL”

van *H. P. DE GROOT*, in alle soorten van KOEK en
KLEYNGOED, geopend zal zijn in den

tuin **BOOTHSTRAAT 6.**

Minzaam aanbevelend.

Mei 1830.

H. P. DE GROOT.

Ge drukt op de ijzeren pers van J. van Doekhoven.

te luisteren. Over de tuinpaden dwaalde het diakenhuismannetje rond en vertelde aan ieder die het horen wilde, zijn geschiedenis. Er stond een kraampje waar men de vergulde speculaas kon kopen, een thee- en een champagnetent vonden gretig aftrek; dames met luifelhoeden waren de verkoopsters ⁵⁾).

Bij prachtig zomerweer zijn deze voorstellingen op 1, 2 en 3 juni 1915 's middags en 's avonds gegeven. Steeds stroomden de bezoekers toe, meermalen moest een lange rij buiten op de toelating wachten. Ieder wilde dat zien, de commissaris der koningin, burgemeester en wethouders, de secretaris der gemeente, toonden hun belangstelling.

Voor velen die toen onder de druk van de eerste wereldoorlog leefden, zijn deze Camera-vertoningen een prettige afleiding geweest, en het Steuncomité voer er wel bij.

C. CATHARINA VAN DE GRAFT

⁵⁾ De toenmalige weekbladen *Eigen Haard*, *Buiten*, *Het Katholieke Weekblad*, gaven de illustraties.

EEN UTRECHTSE EDELSMID

Op 22 november 1546 droegen de hoofden der veengenoten in de gelderse en stichtse venen de cameraar op een zilveren beker of „cop” te doen maken. Jan van Leeuwen en Peter Pau Hubertsz gaven *Eelgis Jansz.* te Utrecht opdracht de beker te vervaardigen. Bruno van Cuyck, Hermen de Jonge en genoemde Hubertsz. ontvingen het werkstuk, dat 20½ „onchen” woog, elk ons à 30 schellingen 6 penningen. Voor het vergulden gebruikte Eelgis 14 „engels gouts” —

het engels was een gewichtseenheid bij het wegen van edel metaal en bedroeg een half oud-hollands ons —. Het goud kostte 12 £ 15 scellingen, de „fachon”, het maakloon was 11 £, de custodie d.i. de doos, het étui 14. schellingen. Tezamen beliepen de onkosten 58 £, 11 schellingen, 3 penningen, het pond ter waarde van 40 „grooten Vlaems”. Voor wie de beker bestemd was, vermeldt de cameraars-rekening niet, terwijl het min of meer daarmee corresponderende eerste veenregister van de zaak niet rept.

Vier jaar later, op de laatste rekendag 1550 d.i. op. 28 augustus ¹⁾ besloten de veengenoten wederom een vergulde cop te laten maken ter waarde van omstreeks honderd gulden. Bruno van Cuyck en de cameraar Johan van Leeuwen droegen *Gielis Jansz.*, „borger t Utrecht” op de beker te maken. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kunnen wij Gielis identiek verklaren met Eelgis ²⁾.

Op 28 december was de beker gereed. Jan Bogaert en Bruno van Cuyck wogen hem: 45 „uncen”. De cameraar betaalde de goudsmid, in tegenwoordigheid van Bruno van Cuyck en Gijsbert van der Voort, een veengenoot. Het zilver kostte nu 32 stuivers per ons. Voor het goud smolt Gielis 8 hongaarze ducaten van 42 st. het stuk en 2 angeloten à 63 st. Voor „faetsoen” d.i. maakloon en de custodie werd 25 gulden betaald. De knechts ontvingen 12 stuivers drinkgeld. Totaal bedroegen de kosten 120 gulden 14 st. ³⁾. Van deze tweede beker kennen wij de bestemming wel. Hij werd geschonken aan de eerder genoemde Frans van Nijenrode, raadsheer van de keizer, hoofd van de veengenoten, om zijn verdiensten te eren en hem te huldigen „voor zeeckeren moijtsel ende oick om die goede assistentie ende bijstandt, jae oick goede inductie bij hem den veengenoten gedaen tot diversche stonden, als oick in 't concipieren van den eersten aenvanck, in convocatie te houden om op als deur zijn auctoriteit als raedt te delibereeren in 't bestaden (aanbesteden) van der Griffte en de andere wercken te maecken”

In een latere post noemt de cameraar de goudsmid *Jelis Jansz.*

D. PHILIPS

¹⁾ Tweede veenregister fo. XIII.

²⁾ K. Roelands, *Nederlandse familienamen in historisch perspectief*, Amsterdam 1951, noemt Gielis als afgeleid van Egidius (bldz. 13) Vrgl. J. v. d. Schaar, *Uit de wordingsgeschiedenis der Hollandse doop- en familienamen*, Assen 1953. Dat Eelgis geen verschrijving is, blijkt uit het voorkomen van meerdere dragers van die naam in de rekeningen o.a. Eelgis Houwer. Zou Gielis of Eelgis niet afgeleid kunnen zijn van Eligius, Eloy of Alois? St. Eligius was de patroon der edelsmeden.

³⁾ Carolusguldens.

EEN BELANGRIJK KASTELENBOEK

De literatuur over nederlandse kastelen is vrij uitgebreid. Maar er bestaan weinig boeken, die een goed overzicht geven van de bouwkundige geschiedenis onzer kastelen. Wel zijn er sedert 1945 een paar werken verschenen, die enigszins in deze leemte voorzien.